

Jiří Hájíček se dočkal, chceme číst *bio*

Povídky v nové knize Vzpomínky na jednu vesnickou tancovačku jsou víc než dobré. Občas jim ale schází pointa

DVĚ CENY Magnesia Litera získal za své romány Jiří Hájíček; za poslední, *Rybí krev*, i cenu *Knihy roku*. Teď má v knihkupectvích novinku, výběr z povídek. Foto: Deník/ Václav Pancer

TOMÁŠ VEBER

V časech, kdy přicházela na svět generace Jiřího Hájíčka (*1967), bývalo na vesnických tancovačkách velmi živo. Můj tatínek jednou vzpomínal, jak z jedné přinesl domů své babičce pole plaňkového plotu. Ráno jej babi honila s opileckým darem zpět – jenže: kam? Anekdota vystihuje téma, o němž Hájíček píše. Plaňkové ploty, stejně jako postavy z většiny autorových povídek, vzal povětšinou čas. Co zbylo, je jejich zubatá osnova rýsující se proti slunci ve vzpomínkách Hájíčekových čtenářů. Co zbylo, je hořkosladká nostalgie, připomínka zmizelého světa, který – nakonec – možná ani nebyl.

Šestnáct let píše Hájíček texty, které tvoří jeden více-méně kompaktní celek (mimo jdu, ale jen v prvním plánu, pouze příběhy knihy *Fotbalové deníky*). Dlouhá doba na to, aby čtenáři dávno rezignovali na popisnost, ač pestrou. To, že se tak dosud nestalo, mne přivedlo k následujícím úvahám.

Dva roky po *Snídání na rejtěži*, autorově prvotině (1998), povídkovém souboru, z něhož je v knize rovněž nemálo za-

stoupeno (první čtyři povídky z dvaceti), točí Tomáš Vorel (v docela jiné souvislosti) svou celovečerní Cestu z města. Zlatá devadesátá přinesla první vlnu byznysem unavených –átníků, z nichž ti nejmladší, třicetiletí, zároveň dospěli často rychle velmi daleko. A z měst, tepajících stále rychlejšími realizacemi stále velkolepějších byznysplánů, začali se přesouvat 'do klidu' na venkov. Z prvních, příměstských či spíše předvelkoměstských sídlišť – satelitů, reemigrovali do vzdálenějších, maloměstských sídlišť. Zde, povětšinou, vytvořili satelity nové.

1. díl sebraných spisů

Hájíčkova tvorba opakovaně poukazuje na rozdíl mezi venkovem a městem, lépe: venkovským a městským duchem. Ten nespočívá ani v krutosti, nelezí v náklonnosti, netkví ani v původnosti. Je prostě v blízkosti, kterou nelze vyprat nebo vyžehlít, je zažraná v té vesnickosti vesnic až po loket. Lidé si vidí do talířů – a odtud až do duší.

A je i v pomalosti. Závěrečný apel povídky *Vesnickej román* (zřetelná aluze k realismům konce 19. století – Světlá, Mrštíkovi – vše podtrhuje)

zdá se znít: doma jsou na vsi ty generace, rody, klany... a je rozdíl bydlet na vsi a být tu doma. Přistěhovali jste se? Možná, že vaši vnuci tu už budou opravdu DOMA. A co na tom, že *Vesnickej román* zase něco připomíná? Že zlí jazykové nelenice zapějí: což se to nevešlo do *Rybí krev*? Nebo se ten nápad zrodil už dřív? Dalo by se lacině veršovat, nakolik je kniha jen údržbou kultu na knižním pultu.

Recenze
Hodnocení: 60%

Město začalo na sklonku 20. století opisovat vesnici. A s příchodem nového milénia vše jen zintenzivnilo, ač dostalo nové logo: 'z gruntu', 'našich babiček', 'domáci'. Každý chce dnes své 'bio', ať už si pod tím představujeme cokoliv. A s tím, snad, chceme taky 'číst bio', číst knihy o zaslé slávě někdejší vsi. Hájíček se doslova dočkal času, kdy je čten a obdivován: pro svou neměnnost, statickosti a popisnost. Kdo dnes čte české realisty, o nichž se zmiňují výše? A na straně druhé – kdo by je neznal z Hájíčekových knih? Povídkový soubor je spíše

prvním svazkem Hájíčekových sebraných spisů. Ber, kde ber, pouze tři zbrusu nové povídky. Ovšem – Lvíčata, to je schéma, podle něhož by hru mohla secvičit i parta brusiče Karhana. A *Driving Home for Christmas*? Vánoční příběh po jihočesku, ale aspoň, že pointa tomu nechybí.

Nekonečná nostalgie

Vypointovat příběh, to byla a je Hájíčkova slabší stránka. Není sám, řeknete si jistě, dnes má kdekdo problém ukončit 'story'. Mohlo to být kratší, méně popisu a říznější, prudší spád. Jenže široký hluboký nejsou jen vltavský tůně. Ostatní povídky nechci hodnotit, byť jejich vřazením mohl autor jistě aktualizovat významy, dát jim, takřka, nový rozměr. Jenže: už vyšly a některé z nich budou brzy plnoleté.

Neříkám, že Hájíčkovy texty nejsou dobré. Jsou, a víc než to, často samozřejmě vycházejí texty delší a horší, jde jen o to, s čím a kým se měřit. Na straně druhé: pokud jsme před lety (nemnozí a zřejmě neoprávněně) čekali na velkého romanopisce v osobě Michala Viewegha, v Hájíčkovi tento mesiáš české literatury rovněž (zřejmě) nepřijde. Selský baroko se časem

okouká, rybí krev vystydne docela a těch nemnoho nově vytanulých vzpomínek na vesnické tancovačky utone v moři příštích módních trendů. Zbyde dohasínající zvuk kutálky či dechovky, polka, kterou už na vsi netančí ani stárnoucí –átníci let devadesátých. A nekonečná nostalgie, tak jako v textech, k nimž odkazuje název povídkového souboru – v písni Luboše Pospíšila, jehož *Vzpomínka na jednu vesnickou tancovačku* roku 1965 mi zní v uších i při psaní těchto rádek: „... a já tam stál jak kníže, / pitomě mlád ti mával / a plánoval únos tvůj.“ Rok 1970, Pavel Šrut + Ota Petrčina.

Anebo ne, nostalgii porazíme. Tak, jako postupně ožívají i léta zpustlé grunty, jako se obydlují znovu prostory intravilánů, jako dnes už pustnou ony satelity (byť dosud stále též vznikají), obydli novými významy, pointami či postupy i Jiří Hájíček své texty. O tomtéž konfliktu města a vesnice, jen – jinak. Nebo, nebo přijde pomalý pád, to už také známe: *Falling Slowly*. Dočkejme času...

Autor je učitel

Jiří Hájíček: *Vzpomínky na jednu vesnickou tancovačku*. 364 stran, Host, 2014, 329 Kč.

Driving Home for Christmas

Podívej, z nebe padá polystyren,“ řekla Kateřina a hleděla ve svých brýlích s černými obroučkami z okna. Standa viděl nad okrajem monitoru počítače jen půlku jejího obličej. Otočil hlavu, přes otevřené žaluzie viděl, jak se to sype shůry na žižkovský chodník. Kancelář byla příjemně vytopená a hluk ulice pronikal dovnitř jen tlumeně. Drobné vločky sněhu se za chvíli změnil v déšť.

„Další Vánoce bez sněhu,“ dodala. Standa se podíval na kolegyni, byla pobledlá a její černý přeliv to jen zvýrazňoval. Vstal od stolu, chvíli sledoval tabulku s čísly na monitoru, váhal, zda má odejít od rozdělané práce, ale měl už hlad. Natáhl si sako, které viselo přes opěradlo kancelářské židle. Od Flory zvonila tramvaj, přehlušila ji houkačka projíždějící sanitky. Viděl oknem na vchod do nákupního centra ověšený trpytivými řetězy. Nad nimi svítila vánoční hvězda.

„Zajdu si na něco lehkého ke kršňákům,“ řekl.

„Podívej se na tuhle chalupu, Stando,“ ukázala Kateřina na monitor svého počítače, „není to tam u vás? Jak se jmenuje ta vesnice?“

Standa se nahnul přes její rameno. Věděl, že už pár dnů brouzdá po stránkách s realitami, sháněl s přítelem chatu na venkově, nejlépe v jižních Čechách. Podíval se na fotografii venkovského stavení a okamžitě mu ztuhly rysy.

„Nevypadá to špatně, ale my chceme něco menšího,“ slyšel Kateřinin hlas a nemohl se odtrhnout od obrázku.

„Prosím tě,“ polkl naprázdno, „můžeš mi to vytisknout?“

Stál u tiskárny a pořád ještě nebyl schopen Kateřině cokoliv říct.

„Tahle realitka se specializuje na rekreační chalupy a chaty,“ vysvětlovala. „Že je to tam, odkud pochází?“

Přikývl a složil rychle papír do kapsy. Kabát si oblékal, když sbíhal po schodech, na ulici ho překvapil zván vlhkého studeného vzduchu. Zvedl límeček a prošel dva bloky činžáků. Zabočil dolů po Orlické a po pár krocích pomalu sestupoval po příkrých schodech do suterénu. Složený list rozbalil až u stolu nad kovovým tácem s rýží a zeleninovým soté. Zíral znovu na tu chalupu s malými okny, s oblohou nad dřevěnými vraty do dvora. V druhé ruce držel telefon a hledal otcovo číslo. Z reproduktoru na zdi se linula indická hudba, ze sluchátka telefonu oznamovali, že stanice je dočasně nedostupná(...)

(Ukázka z povídky *Driving Home for Christmas*, jedné ze tří nových povídek v knize Jiřího Hájíčka *Vzpomínky na jednu vesnickou tancovačku*)

VZPO-
-MÍNKY
NA JEDNU
VESNIC-
-KOU Jiří Hájíček
povídky
TANCO-
-VAČKU host

ČÍSLO DNE

16 846

knihy *Historie Evropy* ilustrátorky Renáty Fučíkové. Stroj děti přenesl do pravěku, do Kelty, do antického Říma, středověku, renesance a 19. a 20. století. (vkc)

Cura má premiéru Stabat Mater

České Budějovice – Tenorista, který zpíval na krumlovské točné hlavní roli v *Komediantech*, se vrací do Českých Budějovic. Opera Jihočeského divadla uvede dnes světovou premiéru skladby *Stabat Mater*, kterou napsal José Cura. Koncert Hudba duše, kde zazní ještě Mozartovo Requiem, začne dnes od 19.30 hodin v katedrále sv. Mikuláše. Dirigovat bude Mario De Rose, koncert je vyprodáný.

Dvě duchovní skladby od sebe dělí více než 220 let. „Mozartovo Requiem je jednou z nejkrásnějších mší za zesnulé v dějinách hudby a nejtajemnější skladbou tohoto druhu, velkolepým zamyslením nad pomíjivostí naší ži-

votní pouti,“ řekla Věra Ernestová z Jihočeského divadla.

José Cura se pro *Stabat Mater* inspiroval jednou z pěti částí katolické liturgie Jacopone da Todi, jejíž slova vyjadřují bolest matky nad ztrátou syna. Skladba je částí většího Curova oratoria *Ecce homo*. Partitura nese datum 1988, jedná se tedy o dílo tehdy 26letého skladatele. (vkc)

lidí přilákal Les, hlavní výstava sezony v písecké galerii Sladovna. Začala 17. května, Sladovna ji prodloužila do 26. října. Poslední letošní výstava *Stroj času* začne 17. listopadu, vznikla na motivy

ZÍTRA V KULTUŘE. „Dušičky po česku jsou svátky pohody,“ píše ve svém zamyšlení kulturní historik Václav Grubhoffer. (kul)